

KULTURSKOLANS FÖRUTSÄTTNINGAR

– om framtida resurstilldelning

KULTURSKOLERÅDET

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar för en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet bildades 1996 (då under namnet Sveriges musik- och kulturskoleråd, SMOK) och har idag omkring 90 procent av landets kommuner som medlemmar.

Organisationen verkar genom opinionsbildning, ledarstöd, omvärldsbevakning, kurser och konferenser samt olika utvecklingsprojekt för att stärka förutsättningarna för landets kulturskolor. Kulturskolerådet arrangerar bland annat återkommande Kulturskoledagarna.

Läs mer på www.kulturskoleradet.se

Foto: Harald Nilsson

© Kulturskolerådet 2023

Kulturskolerådet | Box 190 | 10123 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

INNEHÅLL

FÖRORD	4
RESULTAT FRÅN ENKÄT	7
Lokala resurser till kulturskolan	7
Utmaningar för ledare	7
Jämförelser med tidigare år	7
SLUTSATSER OCH FÖRSLAG	8

FÖRORD

Kulturskolorna är den största offentliga satsning vi har på barnkultur i Sverige. Sammantaget satsar kommunerna över 2,8 miljarder på kulturskoleverksamhet. Efter biblioteken är kulturskoleverksamheten den största posten i kommunernas kulturbudget.

Biblioteken har lagstiftning, nationella och regionala institutioner samt lokala och regionala planer. Kulturskolornas infrastruktur kan i jämförelse med biblioteken ses som svagare. Kulturskolan styrs i huvudsak utifrån lokala prioriteringar eller ett lokalt uppdrag.

Riksdagen har dock år 2018 antagit propositionen ”En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna”. I den presenteras mål för de statliga insatserna till kulturskolan. Målet är att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. För att nå det övergripande målet ska staten bidra till att tillgänglighet och jämlikhet främjas, utveckling av ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck, hög kvalitet såväl i den breda som i den fördju-

pade undervisningen samt god kompetensförsörjning.

Under de senaste åren har vi kunnat se flera alarmerande rapporter om underfinansierad välfärd i kommuner och regioner. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har påpekat att mellan 2022 och 2024 har kommunernas skulder vuxit med hela 55 miljarder kronor. Inflation och ökade kostnader skapar stora utmaningar för offentligt finansierad verksamhet.

Under hösten 2023 tog Kulturskolerådet initiativ till en undersökning om de ekonomiska förutsättningarna för ungas kulturutövande. Resultatet publiceras i denna rapport. I rapporten finns också slutsatser och förslag från Kulturskolerådet där vi bland annat föreslår att det statliga stödet till kulturskolorna bör permanentas.

Syftet med enkäten var att samla in bedömningar från landets musik- och kulturskolechefer om kulturskolans ekonomiska förutsättningar de närmaste åren. Sammantaget visar enkätens resultat att fyra av tio av landets musik- och kulturskolor kan få sämre resurser kommande år. Det betyder att färre barn får möjlighet att delta.

*Torgny Sandgren
generalsekreterare, Kulturskolerådet*

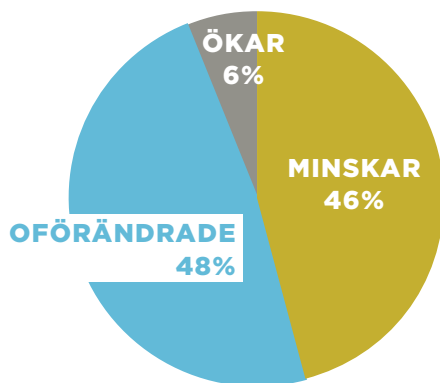
RESULTAT FRÅN ENKÄT

I detta avsnitt presenteras resultatet från en enkät om kulturskolornas situation och behov. Enkäten gick i oktober 2023 ut till de 286 kommuner som har kulturskoleverksamhet och besvarades av chefer i 200 kommuner, vilket ger en svarsfrekvens på 70 procent. Svar finns från olika kommuntyper och vi bedömer att resultatet kan ses som representativt för landet som helhet.

I enkäten fick cheferna bedöma hur de ekonomiska förutsättningarna ser ut kommande år samt vilka utmaningar detta innebär för ledarna och vilket stöd de behöver.

LOKALA RESURSER TILL KULTURSKOLAN

Samtliga respondenter har fått svara på om de tror att resurserna från kommunen till musik- eller kulturskolan kommer att öka eller minska de närmaste fyra åren alternativt vara oförändrade. 46 procent bedömer att de ekonomiska resurserna kommer att minska, 48 procent bedömer att resurserna blir oförändrade och 6 procent svarar att resurserna kommer att öka.

Flera chefer har i enkäten kommenterat att oförändrade resurser i praktiken blir en nedskärning eftersom kostnader för löner, pensioner, lokaler och annat ökar. Utifrån en sådan tolkning betyder detta att kulturskolan får nedskärningar i 94 procent av landets kommuner.

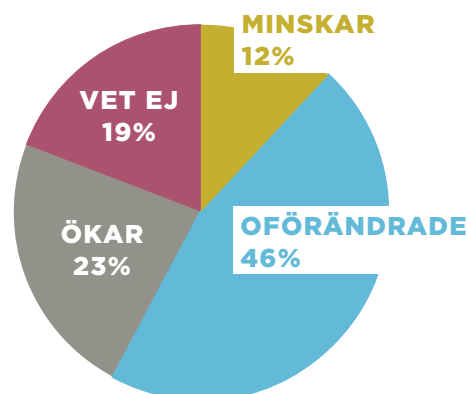
Ledarna har också haft möjlighet att kommentera konsekvenser eller andra inspel kring kulturskolans förutsättningar. Flera nämner att minskade resurser innebär färre elever, minskad personalstyrka samt ett sämre utbud, både sett till geografisk spridning och till vilka ämnen som kan erbjudas samt att utvecklingsarbetet avstannar.

UTMANINGAR FÖR LEDARE

Enkätens resultat visar att frågor kring kulturskolans ekonomiska situation är en utmaning för dem som ledare. Hälften av cheferna ser de ekonomiska frågorna som en stor utmaning. Åtta av tio menar att stödet till cheferna, för att hantera nedskärningar, behöver utvecklas.

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE ÅR

Kulturskolerådet har tidigare genomfört liknande enkäter kring kulturskolornas ekonomiska situation. I jämförelse med 2018 så är det betydande skillnader kring hur de bedömer de ekonomiska förutsättningarna för de kommande åren. I enkäten från 2018 var det 12 procent som bedömde att resurserna kommer att minska, 24 procent angav att de blir oförändrade och 23 procent bedömde att resurserna kommer att öka. 19 procent svarade att de inte visste.

SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

Utifrån enkätens resultat vill Kulturskolerådet lämna ett antal förslag och slutsatser som syftar till att stärka förutsättningarna för ungas kulturutövande. Enkätens resultat är oroväckande. Minskat eller oförändrat stöd i 96 procent av kommunerna betyder sämre förutsättningar. Konsekvensen blir att tusentals unga riskerar att mista möjligheten att delta i kulturutövande. Det lokala utvecklingsarbetet riskerar också att avstanna när resurserna krymper.

PRIORITERA UNGA

Kulturskolerådets vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet. Vi menar vidare att det finns goda skäl till att prioritera barn och unga, främst utifrån att det redan finns politiskt antagna mål, styrdokument och konventioner. Kulturskolerådets rapport "Var kommer barnen in?" visar att det är kommunerna som satsar mest på unga, 52 procent av resurserna bedöms vara riktade till barn och unga. Musik- och kulturskolor samt bibliotekens ungdomsverksamhet är betydande lokala aktörer. På den regionala nivån utgör ungas andel knappt 36 procent. Analysen av den statliga nivån visar att det är svårt att göra en bedömning för ungas andel av resurserna. Utifrån det urval som gjorts visar resultatet på lägst fyra procent (Nämnden för hemslöjdsfrågor) och högst 100 procent (Unga Klara). Kulturskole-

rådets bedömning är att ungas andel av kulturens resurser på den statliga nivån är cirka 24 procent och väsentlig lägre jämfört med den regionala och kommunala nivån. En översyn bör göras för att se hur regelverk, instruktioner och uppföljningssystem kan upprättas så att en nationell myndighet kan sammanställa detta och årligen rapportera situation och utvecklingsbehov. Kulturskolerådets bedömning är att samtliga nivåer bör sträva mot att minst 60 procent av resurserna riktas till barn och unga. Det är utmärkt att barn och unga omnämns som prioriterade i olika styrdokument och konventioner, men det är av högsta vikt att också titta på utfallet och efter det prioritera utvecklingsinsatser och omprioriteringar.

STATENS BIDRAG TILL KULTURSKOLAN BÖR PERMANENTAS

I ett läge där kommunernas ekonomi är ansträngd finns det en risk att icke lagstadgad verksamhet, som kulturskoleverksamhet, prioriteras bort. Det statliga bidraget till kulturskolan har haft stor betydelse och är översökt. I rapporten "Resultat av bidrag till kulturskolan" konstaterar Statens kulturråd att bidraget har hjälpt kulturskolorna att nå nya målgrupper, men också att utveckla verksamheten så att den bättre möter ungas intressen och behov. Genom det statliga bidraget har tiotusentals nya unga fått möjlighet till kulturutövande. Statsbidraget har dessvärre han-

terats ambivalent; från hundra miljoner till noll, till två hundra miljoner och nu på hundra miljoner. Kulturskolorna behöver stabila och långsiktiga förutsättningar för att utvecklas. Kulturskolerådet menar därför att bidraget, likt satsningen Skapande skola, bör permanentas. Som komplement till utvecklingsbidraget bör det även eta-

bleras någon form av statligt verksamhetsbidrag till kulturskoleverksamhet.

EN KULTURSKOLELAG ÄR NÖDVÄNDIG

Kulturskolerådets bedömning är att bibliotekslagen bidragit till att biblioteksverksamheten fått en given roll i det lokala och regionala arbetet. En lagstiftning kring

kulturskoleverksamhet kan på ett liknande bidra till ett utvecklat arbete kring ungas kulturutövande.

Kommunernas kulturskoleverksamhet skyddas inte idag av nationell reglering eller lagstiftning, vilket kan betyda att den kan prioriteras bort om exempelvis kommunens ekonomi är dålig. Detta kan skapa oacceptabla skillnader för barns möjligheter till kulturutövande. Kulturskolerådet vill därför se en lag som säkrar att kulturskolorna fortsatt kan verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att stärka barn och ungas kulturutövande, konstnärliga uttryck och färdigheter, främja konstformernas utveckling och intresset för konstnärlig bildning och utbildning samt bidra till goda uppväxtvillkor. Lagen bör likt bibliotekslagen kräva lokala och regionala kulturskoleplaner som följs upp och visar på vilka ambitioner som finns, vilket kan öka det lokalpolitiska engagemanget för barns kulturutövande och därmed alla barns och ungas likvärdiga tillgång till kulturskolans verksamhet.

BÄTTRE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR REGIONER ATT FRÄMJA UNGAS KULTURUTÖVANDE

Det regelverk som idag styr statens stöd till regional kulturverksamhet (kultursamverkansmodellen) rymmer biblioteksverksamhet, men inte kulturskoleverksamhet. Förordningen har även utmaningar då den blandar såväl konstformer med verksamhetsformer som vilka delar av kulturlivet den omfattar. Inom film är det hela det filmkulturella området som skall främjas, men inom teater, dans och musik avgränsas stödet till professionella.

Den regionala kulturen har starkt bidragit till att utveckla kulturskolornas verksamhet i vissa regioner, exempelvis inom filmområdet. Flera har dock påpekat att gällande förordning försvårar arbete med ungas kulturutövande och samarbete med

kulturskolor inom alla konstområden. Via regionerna finns det goda möjligheter att bidra till att stärka ungas möjligheter till kulturutövande och stärka infrastrukturen för lokal kulturskoleverksamhet. Det är också glädjande att kulturskolornas betydelse har fått en mer central roll i de regionala kulturplanerna. Det är då problematiskt om viljan att satsa på unga ska begränsas av gällande förordning.

Kulturskolerådet bedömer att ett stärkt regionalt arbete kan utveckla barns möjligheter till kulturutövande och stärka infrastrukturen för lokal kulturskoleverksamhet. Kulturskolerådet vill därför se att nuvarande reglering justeras så att även kulturskoleverksamhet inkluderas inom regelverket för statens kulturstöd till regionerna.

ÖKAT STATLIGT ANSVAR FÖR TALANGUTVECKLING

Det övergripande målet för de statliga insatserna till stöd för kulturskolan (utifrån aktuell proposition) är att främja dess möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. Kulturskolerådet menar att det idag saknas adekvat stöd för talangutveckling och att det därför bör finnas ett statligt ansvar för talangutveckling inom olika konstområden. Regionernas roll för talangutveckling kan behöva stärkas och tydliggöras inom kultursamverkansmodellen. Få kommuner har själva möjlighet att ta fram satsningar på talangutveckling inom alla konstformer och ett utvecklat regionalt arbete kunde stärka möjligheterna för unga som vill fördjupa sig inom en konstform. Till detta är det också nödvändigt att staten tydliggör sitt ansvar för att det ska finnas nationella och internationella sammanhang där unga kan utvecklas.

Avs:
Kulturskolerådet
Box 190, 101 23 Stockholm

KULTURSKOLERÅDET

